

Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyotropik-Otonom Kişilik Özellikleri ile Girişimcilik Eğilimleri Arasındaki İlişki*

Lütfiye ÖZDEMİR**

Özet

Bu araştırma, öğrencilerin sosyotropik-otonom kişilik özellikleriyle girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişkiyi saptamak amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Bu evrenden kolayda örneklem yöntemi ile 581 öğrenci seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak Sosyotropi-Otonomi Ölçeği ile Girişimcilik Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda otonom kişilik özelliği ve onun alt boyutlarıyla girişimcilik eğilimi arasında anlamlı bir ilişki bulunurken, sosyotropik kişilik özelliğiyle girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemiştir.

Anahtar Sözcükler: *Kişilik, sosyotropi, otonomi, girişimcilik eğilimi, üniversite öğrencisi*

The Relationship Between Sociotropy-Autonomous Personality Characteristics and Entrepreneurship Orientation of Kyrgyzstan-Turkish Manas University Undergraduates

Abstract

This research was conducted to determine the relationship between of undergraduates' sociotropic-autonomous personality characteristics and entrepreneurial orientation. The sample used in the research consisted of 581 the undergraduates from the Kyrgyzstan-Turkey Manas University. The entrepreneurial orientation and sociotropy-otonomy personality scales were used for the data collection. The results of the research showed that there was a significant relationship between autonomy personality dimension and entrepreneurial orientation. On the

* Bu çalışmanın özeti, 2013 ICE (V. International Congress on Entrepreneurship) kongresinde sunulmuştur.

** Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, lutfiye13@hotmail.com

other hand, there was no relationship between sociotropy personality dimension and entrepreneurial orientation.

Keywords: *Personality, sociotropy, autonomy, entrepreneurial orientation, undergraduate*

1. GİRİŞ

Geçiş ekonomisi kapsamındaki ülkelerin gelişmesinde ve kalkınmasında girişimcilik yadsınamaz bir öneme sahiptir¹. Çünkü bu ülkelerin içinde buldukları; yoksulluk, üretimin yetersizliği, işsizlik, yüksek enflasyon ve aşırı borç yükü gibi sorunların çözümlenebilmesi ve ekonomik kalkınmanın sağlanabilmesi², girişimciliğe ve girişimci kişilerin varlığına bağlıdır. Bu da, doğuştan sahip olunan kişilik özelliklerinde bulunan girişimcilik potansiyeli ve girişimci ruhu olan kişilerin ortaya çıkarılabilmesi ve pazar alanına yönlendirilmesi ile sağlanabilir.

Bu araştırma, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini sosyotropik ve otonom kişilik özellikleri açısından araştırmayı amaçlamaktadır. Son yıllarda girişimcilik ve girişimci kişilerin özellikleri arasındaki ilişkiyi inceleyen çok sayıda araştırmaya rastlanabilir. Söz konusu araştırmalarda girişimci tiplerin yanı sıra potansiyel girişimcilere yönelik ilginin de arttığı gözlenmektedir. Bunların içerisinde, girişimcilik eğilimleri merak edilen gruplardan biri de üniversite öğrencileridir. Çünkü günümüz koşulları altında üniversite öğrencileri potansiyel girişimciler olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda girişimcilik, birey ve toplum için değer yaratan, ekonomik fırsatlara cevap veren veya ekonomik fırsatlar yaratan bireyler tarafından ortaya konulan, getirdiği yeniliklerle ekonomik sistemde değişikliklere neden olan bir süreçtir³. Diğer taraftan araştırmanın amacı bağlamında girişimcilikle ilişkilendirilen sosyotropi ve otonomi, kişiliğin önemli iki boyutu olarak Beck ve arkadaşlarının bilişsel kuramında yer almaktadır⁴. Bu kuramda sosyotropi, bireyin diğerleri ile pozitif etkileşim gösterebilme özelliği; otonomi ise bireyin bağımsızlığını, kişisel haklarını koruyabilme ve artırabilme özelliği olarak tanımlan-

1 Cristian Chelariu et al., 'Entrepreneurial Propensity in A Transition Economy: Exploring Micro-Level and Meso-Level Cultural Antecedents', Journal of Business & Industrial Marketing, Vol. 23 No. 6, 2008, s. 405-15.

2 Gary A. Knight, 'Cross-Cultural Reliability and Validity of a Scale to Measure Firm Entrepreneurial Orientation', Journal of Business Venturing, Vol. 12, 1997, s. 213-25.

3 Ercan Yılmaz ve Ali Murat Şünbül, 'Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, No. 21, 2009, s. 195-203.

4 Aaron T. Beck et al, Development of The Sociotropy-Autonomy Scale: A Measure of Personality Factors in Psychopathology, Unpublished Manuscript, (Philadelphia: University of Pennsylvania, 1983).

maktadır. Birbirine zıt iki kişilik özelliği olarak belirtilen bu boyutların, girişimcilik eğilimiyle ilişkileri araştırılmaktadır.

Sosyotropi ve otonomi kavramlarını araştıran çalışmalar çoğunlukla psikopatolojik problemler, özellikle de depresyon ile ilişkisi ve tedavi çıktıları üzerinde yoğunlaşmaktadır⁵. Bununla beraber diğer sosyal ve kişilik değişkenleri ile de sosyotropi ve otonominin ilişkilerinin çalışıldığı görülmektedir. Örneğin sosyotropik kişilik özelliği⁶ ile bağımlılık⁷, atılganlık⁸ ve içedönüklük⁹ gibi kişilik özellikleri ilişkili bulunmuştur. Ayrıca cinsiyet; femininlik ve maskünlük faktörleri ve sosyotropi ve otonomi arasında ilişki olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur¹⁰. Femininlik faktöründen yüksek puan alanların ve kadınların sosyotropi puanlarının da yüksek olduğu saptanmıştır. Otonomi puanlarının ise maskünlük faktörü ve erkek olma ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Sosyotropi ve otonomi kavramları Türkiye’de de araştırmacılar tarafından çalışılmıştır. Ancak ulaşabildiğimiz kadarıyla sosyotropi-otonomi ve girişimcilik eğilimi ilişkisini dolaylı olarak inceleyen yalnızca bir çalışmaya rastlanmıştır. Serinkan ve Barutçu, üniversite üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinin kariyer tercihleri ve sosyotropi-otonomi kişilik puanları arasındaki ilişkiyi incelemiştir¹¹. Öğrencilerin düşündükleri kariyer tercihleri girişimcilik, özel sektör, kamu sektörü ve bankacılıktır. Bu tercihler arasında sosyotropi ve otonomi puanları yönünden fark olup olmadığına bakılmıştır. Araştırmanın analizleri toplam puan üzerinden yapılmamış bazı maddeler üzerinden tek tek yapılmıştır. Buna göre girişimci olmak isteyen öğrenciler bazı sosyotropi maddelerinden (insanlara

5 James C. Coyne, Richard Thompson and Valerie Whiffen, ‘Is The Promissory Note of Personality As Vulnerability to Depression in Default? Reply to Zuroff, Mongrain, and Santor’, *Psychological Bulletin*, Vol. 130, No. 3, 2004, s. 512-17.

6 Philippe Cappeliez, ‘The Relationship Between Beck’s Concepts of Sociotropy and Autonomy and The NEO-Personality Inventory’, *British Journal of Clinical Psychology*, Vol. 32, 1993, s. 78-80.

7 Paul Gilbert and Shirley Reynolds, ‘The Relationship Between Eysenck Personality Questionnaire and Beck’s Concepts of Sociotropy and Autonomy’, *British Journal of Clinical Psychology*, Vol. 29, No. 3, September 1990, s. 319-25.

8 Richard G. Moore and Ivy Marie Blackburn, ‘The Relationship of Sociotropy and Autonomy to Symptoms, Cognition and Personality in Depressed Patients’, *Journal of Affective Disorders*, Vol. 32, 1994, s. 239-45.

9 Clive J. Robins, Paul Block and Eric D. Peselow, ‘Relations of Sociotropic and Autonomous Personality Characteristics to Specific Symptoms in Depressed Patients’, *Journal of Abnormal Psychology*, Vol. 98, No. 1, 1989, s. 86-8.

10 Jody L. Newman et al., ‘Sociotropy, Autonomy, and Masculinity/Femininity: Implications for Vulnerability to Depression’, *Psychological Reports*, Vol. 104, 2009, s. 549-57.

11 Celalettin Serinkan ve Esin Barutçu, ‘Pamukkale Üniversitesini İİBF Öğrencilerinin Kariyer Planları ve Sosyotropik-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin Bir Araştırma’, *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt. 8, Sayı. 2, 2006, s. 317-39.

hep iyi davranmak zorunda hissederim) ve otonomiye ölçen maddelerden (bütün bir gün rahatça yalnız başına kalabilme; insanların özel hayat konularında soru sormalarından hoşlanmam) daha anlamlı yüksek puanlar almışlardır. Diğer bir otonomi maddesinden (insanlarla yakın ilişkiden ziyade sürekli çalışıp iş çıkarmanın daha önemli olması) ise anlamlı olarak düşük puanlar almışlardır. Bu çalışmada girişimciliği tercih eden grubun diğer hangi gruplardan istatistiksel olarak farklı olduğu anlaşılamamaktadır. Adı geçen araştırmada ayrıca kızlar daha fazla sosyotrop erkekler ise daha fazla otonom olarak bulunmuştur. Bu çalışmanın bizim çalışmamızdan en önemli farkı girişimcilik eğiliminin ayrıntılı olarak herbir madde açısından ele alınmış olması genel bir ölçek ile değerlendirilmemiş olmasıdır. Kırgızistan'da ise sosyotropi ve otonomi değişkenlerinin girişimcilik eğilimi ile ilişkisinin çalışıldığına dair araştırdığımız kadarı ile bir yayın bulunmamaktadır. Görüldüğü gibi, bahse konu çalışmanın dışında literatürde ayrı ayrı çalışılan bu iki değişkenin bir arada ele alınıp, birbirleriyle ilişkilerinin incelendiği bir araştırmaya rastlanılamamıştır. Bu bağlamda öğrencilerin girişimcilik eğilimlerinin sosyotropik ve otonom kişilik özelliği açısından irdelenmesi ve araştırmanın uluslararası bir üniversitede yapılmış olması, bu çalışmaya özgünlük kazandırmaktadır. Araştırmada ölçeğin güvenilirliğinin test edilmesi amacıyla Cronbach's Alpha testi ve verileri değerlendirebilmek için de Spearman Sıra Farkları Korelasyon testi uygulanmıştır. Sonuç olarak, sosyotropik kişilik özellikleri ve başkalarını memnun etme hariç diğer alt boyutlar (onaylanmama kaygısı ve ayrılık kaygısı) ile girişimcilik eğilimi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Buna karşılık otonom kişilik özelliği ve alt boyutları-kişisel başarı, özgürlük ve yalnızlıktan hoşlanma-ile girişimcilik eğilimi arasında orta düzeyde pozitif yönlü ve anlamlı ilişkiler görülmüştür.

2. SOSYOTROPİ VE OTONOM KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Kişilik kavramı bireyin tutarlı davranma eğilimini açıklayarak önemli ve görece durağan özelliklerini ifade eder ve geniş bir yelpazedeki davranışlara (zihinsel, duygusal, sosyal ve fiziksel) karşılık gelir¹². Günümüze kadar kişiliği açıklamak üzere çeşitli kuramlar ortaya atılmıştır; ancak son yıllarda en çok araştırmaya kaynaklık eden kuram beş faktör kişilik kuramıdır¹³. Bu kuram kişiliğin beş büyük faktörden oluştuğunu öne sü-

12 Robert B. Ewen, *Personality: A Topical Approach-Theories, Research, Major Controversies and Emerging Findings*, (Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum, 1998).

13 Robert R. McCrae and Paul T. Costa, *Personality in Adulthood*, (New York: The Guilford Press, 1990).

rer: Açıklık, dışadönüklük, sorumluluk, uyumluluk ve duygusal denge. Girişimcilikle ilişkili çalışmalarda özellikle bu faktörlerle girişimcilik arasındaki ilişkiler incelenmiştir¹⁴. Ancak bazı yazarlara göre söz konusu boyutlar kişiliği kapsamlı olarak açıklamaktadır¹⁵. Bu nedenle kişiliğin daha dar kapsamlı olarak çalışılması bir gerekliliktir ve bilgilerimizi detaylandıracaktır. İşte sosyotropi ve otonom kişilik özellikleri tam da bu bağlamda söz konusu gereksinimi karşılayabilmektedir.

Beck'in¹⁶ bilişsel kuramına göre kişiliğin sosyotropi ve otonomi olmak üzere iki boyutu vardır. Bu kuramda sosyotropi (sosyal aidiyet), bireyin diğerleri ile pozitif etkileşim gösterebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Yüksek sosyotropi özellikleri gösteren kişiler için, diğer insanlardan onay almak çok önemlidir. Bu bireylerin olumlu kendilik imgelerini sürdürülebilmeleri, kendileri için önemli olan kişiler tarafından onaylanmalarına, sevimlerine, sayılmalarına ve önemsenmelerine bağlıdır¹⁷. Sosyotropik kişilerin spesifik özellikleri; bağımlılık, kişilerarası ilişkilere önem verme ve başkalarına yönelimli olmalarıdır. Bu nedenle sosyotropik kişiler, başkalarının desteğine, yakınlığına, rehberlik ve yardımına yoğun ihtiyaç duyarlar¹⁸. Otonomi ise; bireyin bağımsızlığını, kişisel haklarını koruyabilme ve artırabilme özelliği olarak tanımlanmaktadır. Bu kişilik özelliği yüksek olan bireyler, kendi aktivitelerini yönlendirmekten, hedeflerine ulaşmaktan, çevrelerinde olup bitenleri kontrol etmekten ve başarılı olmaktan mutluluk duyarlar. Otonom kişilerin spesifik özellikleri ise; kendini eleştirme, baskın hedef odaklılık ve baskın kendilik tanımıdır. Bu nedenle otonom bireyler bağımsızlık, başarılı olma ve kontrolün kendilerinde olmasına önem gösterirler ve kendi kaynaklarına güvenme eğilimindedirler¹⁹. Bu özelliği yüksek olan kişiler ise kendi aktivitelerine kendilerinin yön vermesinden ve kendileri için önemli olan işler başarmaktan hoşlanırlar ve doyum sağlarlar.

14 Hao Zhao and Scott E. Seibert, 'The Big Five Personality Dimensions and Entrepreneurial Status: A Meta-Analytical Review', *Journal of Applied Psychology*, Vol. 91, No. 2, 2006, s. 259-71.

15 Andreas Rauch and Michael Frese, 'Let's Put The Person Back into Entrepreneurship Research: A Meta-Analysis on The Relationship Between Business Owners' Personality Traits, Business Creation, and Success', *European Journal of Work and Organizational Psychology*, Vol. 16, No. 4, 2007, s. 353-85.

16 Beck et al., a.g.e., s. 272.

17 Sena Gürşen Otacıoğlu, 'Müzik Öğretmenlerinin Sosyotropik ve Otonom Kişilik Özellikleri İle Depresyon Düzeyleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma', *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt. 9, Sayı. 1, ss. 35-50.

18 Sidney J. Blatt and David C. Zuroff, 'Interpersonal Relatedness and Self-Definition: Two Prototypes for Depression', *Clinical Psychology Review*, Vol. 12, No. 5, 1992, s. 527-62.

19 Beck et al., a.g.e., s. 272.

3. GİRİŞİMCİLİK SÜRECİ

Son on yıldır girişimcilik konusuna duyulan ilgi giderek artmaktadır. Ulusal düzeyde girişimcilik ekonomik büyümenin, yeni iş alanları açmanın ve yeniliğin önemli bir lokomotifleri olarak görülebilir. Ekonomi alanında ilk kez 18. yüzyılda Fransız ekonomist Richard Cantillon tarafından kullanılan girişimcilik kavramına ilişkin literatürde genel kabul görmüş bir tanım yoktur. Buna karşın, girişimcilik esas olarak risk taşıyan ve değer yaratan kişisel fırsatçı bir faaliyeti ifade eder ve girişimcilik önemli bileşenlerin biri olan yenilikle güçlü bir şekilde ilişkilendirilir. Girişimcilik, kaynakları yeni kombinasyonlarda birleştirme ya da yenilik yapma, fırsatların peşinden koşma, gerekli kaynakları bir araya getirme, risk alma, kar peşinde koşma ve değer yaratmayla ilgili bir kavramdır. Bütün bunlar yeni kurulan bir firmada yapılabileceği gibi kurulu bir organizasyonda da gerçekleştirilebilir. Sık atıfta bulunulan bir girişimcilik tanımı fırsatlardan yararlanabilmek amacıyla kaynakları tek bir havuzda bir araya getirerek değer yaratma sürecidir. Kişiler, kurulu bir organizasyonda girişimsel davranışlarda bulunarak değer yaratabilirler. Bu durumda, girişimcilik, başarımın, büyümenin ve sürdürülebilir rekabetçi üstünlüğün bir itici gücü olarak düşünülebilir²⁰.

Latince’de “intare” kökünden gelen girişimci kavramı, İngilizce’de enter (giriş) ve pre (ilk) kelime köklerinden gelmekte ve *entrepreneur* yani ilk girişen, başlayan anlamını taşımaktadır²¹. Bu bağlamda Bozkurt da girişimciliği yaşadığımız çevrenin yarattığı fırsatlara sezme, o sezgilerden düşler üretme, düşleri projelere dönüştürme, projeleri yaşama taşıma ve zenginlik üretmek²², insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olma olarak vurgulamaktadır²³. Girişimcilik konusu sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçildiğinde daha fazla önem kazanmıştır. Çünkü bilgi toplumuna geçildiğinde, insanın fiziki gücünün ekonomik değeri azalmış ve düşünce üstünlüğü, bilgi üretmek kısaca beşeri sermayenin ekonomik değeri büyük bir hızla artmıştır²⁴.

20 Salih Ercan ve İsmail Gökdeniz, ‘Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan’, Bilgi, Sayı. 49, Bahar 2009, s. 59-82.

21 Sezer Korkmaz, ‘Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma’, Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi, Sayı. 18, No. 1, 2000, s. 163-69.

22 Rüştü Bozkurt, ‘Girişimci ve Rol Bilinci’, İş Fikirleri Dergisi, Sayı. 12, 2000, s. 12.

23 Şenol Okay ve Mehmet Karahan, ‘Küçük Ölçekli İşletmelerin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Üzerine Bir Alan Araştırması: Denizli İli Örneği’, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı. 14, 2010, s. 291-304.

24 Tamer Müftüoğlu, Girişimcilik, (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri, 1997), s. 2.

4. GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ

Firmaların yaşları, büyüklükleri ve faaliyet gösterdikleri sektörler her ne olursa olsun bugün Girişimcilik Eğilimi (GE) neredeyse tüm şirketler için önemi giderek artan bir konu olmuştur. Çünkü GE, ekonomik büyümenin ve firma başarısının en önemli itici güçlerden biridir²⁵. Ekonomik gelişimi teşvik eden GE²⁶, özellikle ekonomik koşulları zayıf olan ülkelerde daha büyük önem arz etmektedir. Çünkü GE, firmaların performans gösterebilmelerini sağlamaktadır. Bu nedenle GE'nin örgütsel büyüme üzerinde de önemli bir etkisi vardır²⁷.

GE kavramsal olarak incelendiğinde, eğilim kelimesi TDK'nın sözlüğünde bir şeyi sevmeye, istemeye veya yapmaya içten yönelme olarak açıklanmaktadır²⁸. GE ise kişinin yeni bir girişimde bulunma yönündeki yatkınlığını ifade eder²⁹. İşletmeler açısından ele alındığında, GE üst kademede yönetimin planlı riskler üstenebilme, yenilik yapabilme ve proaktif davranışlar sergileyebilme yatkınlığını gösterir³⁰. Bu nedenle GE genelde yenilikçilik, proaktiflik ve risk alma konusunda üst yönetimin stratejisine gönderme yapar³¹. GE üniversite öğrencileri açısından düşünüldüğünde ise potansiyel girişimci kavramı ile karşılaşırız. Potansiyel girişimci kişilerin kendilerini girişimsel davranışa sevk edebilecek özelliklere, becerilere ve isteklere sahip olmasını tanımlamak için kullanılmaktadır³². Girişimcilik süreci oldukça uzun bir sürede oluştuğu için girişimci olma eğilimi, bu uzun dönemli süreçte ve sürecin gelişiminde ilk adım olarak görülebilir.

Çocukluktan başlayarak, yetişkinlik döneminin sonuna kadar kişinin gelişimi üzerinde etkili olan faktörlerin her biri girişimcilikte de etkilidir. Girişimciliği etkileyen ve kişilerin girişimci olma ya da olmama kararları-

25 Sascha Kraus, 'The Role of Entrepreneurial Orientation in Service Firms: Empirical Evidence from Austria', *The Service Industries Journal*, Vol. 33, No. 5, 2013, s. 427-44.

26 Gary A. Knight, 'Cross-Cultural Reliability and Validity of A Scale to Measure Firm Entrepreneurial Orientation', *Journal of Business Venturing*, Vol. 12, No. 3, May 1997, s. 213-25.

27 Hsiang Ling Chen and Chun-Hui Hsu, 'Entrepreneurial Orientation and Firm Performance in Non-Profit Service Organizations: Contingent Effect of Market Orientation', *The Service Industries Journal*, Vol. 33, No. 5, 2013, s. 445-66.

28 TDK, <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0ilim&ayn=tam>, (Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2013).

29 Chelariu et al., a.g.m., s. 405-15.

30 Zelimir William Todorovic, Rod B. McNaughton and Paul Guild, 'ENTRE-U: An Entrepreneurial Orientation Scale For Universities', *Technovatin*, Vol. 31, 2011, s. 128-37.

31 June M.L. Poon, Raja Azimah Ainuddin, and Sa'odah Haji Junit, 'Effects of Self-Concept Traits and Entrepreneurial Orientation on Firm Performance', *International Small Business Journal*, Vol. 24, No. 1, 2006, s. 61-82.

32 Chelariu et al., a.g.m., s. 405-15.

nı belirleyen bu faktörler; aile desteği, finansman olanakları, devlet destekleri, yetiştirme ve eğitim³³ gibi psikolojik, sosyal ve ekonomik etkenler olarak ifade edilebilir. Hatta doğru bir girişimci ruhunun nasıl ortaya çıktığını araştıran çalışmalar; iş, dini geçmiş, olgunlaşma ile ırk, eğitim ve cinsiyet gibi sosyo-biyolojik etkenlerin girişimciliğin ortaya çıkmasında etkin olduğunu ortaya koymuştur.

5. KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ VE GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Literatür tarandığında, kişilik özellikleri ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkileri araştıran şu araştırmalara rastlanabilmıştır:

Kişilik özelliklerinin girişimcilik potansiyeli üzerindeki etkilerini irdeleyen ve Nevşehir'deki yüksek öğrenim öğrencileri üzerinde bir araştırma yapan Ören ve Biçkes³⁴ çalışmasının sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır: Girişimcilik faktörünü değerlendiren bireyler, başarıya ihtiyacı ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki kurmuşlardır. Ayrıca, risk alma eğilimi ile girişimcilik potansiyeli arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişki bulunmuştur. Sözkonusu bulgular çerçevesinde, kişilik özellikleri ile girişimcilik özellikleri arasında anlamlı bir bütünlük bulunduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca girişimcilik özelliği taşıyan bireylerin, hızla değişen ve bireyler arası rekabetin bulunduğu bir ortamda yetişmeleri nedeniyle değişimlere daha çabuk uyum sağlama kabiliyeti ve güç durumlar karşısında çıkış yolu bulabilme kabiliyeti edinmiş olma durumlarının bulunduğu saptanmıştır. Sonuç olarak yükseköğretim öğrencileri üzerinde yapılan bu araştırmanın bulgularına göre, kişilik özellikleri ile girişimcilik potansiyeli arasında bir ilişki söz konusudur.

Çetinoğlu ve Büber³⁵ de Ostim Organize Sanayi Bölgesi'nde girişimcilik açısından kültür ve kişilik özelliklerini analiz etmişlerdir. Araştırmada katılımcıların girişimcilerin pragmatik, moralist, duygusal ve karışık kişilik özellikleri ile ilgili ifadelerine yüksek oranda katıldıkları görülmüştür. Bu da katılımcıların genel olarak "karışık kişilik özelliklerini" taşıdıklarını

33 Semra Arıkan, Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular, (Ankara: Siyasal Kitabevi, 2002).

34 Kenan Ören ve Mehmet Biçkes, 'Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma)', Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt.16, Sayı.3, 2011, s. 67-86.

35 Tansel Çetinoğlu ve Recep Büber, 'Ostim Organize Sanayi Bölgesinde Girişimcilik Açısından Kültür ve Girişimcilik Özelliklerinin Analizine Yönelik Bir Alan Araştırması', Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı. 33, 2012, s. 103-210.

göstermektedir. Ayrıca araştırma sonucuna göre OSTİM Organize Sanayi Bölgesindeki girişimcilerin sahip oldukları kültürel sistem; yüksek güç mesafesi, yüksek belirsizlikten kaçınma, toplumcu, uzun dönemli oryantasyon ve dışıl özellikler sergilemeleridir. Girişimciler genel olarak “karışık kişilik” özelliklerini taşımaktadırlar. Girişimciliğe yönlendiren özelliklerden de “otokontrol” ve “liderlik” özelliklerinin yüksek, “bağımsız olma” ve “kendine güven” özelliklerinin ise diğer özelliklere göre daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Yıldırım ve arkadaşları³⁶ ise “İşletme sahibi yöneticilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik becerileri arasındaki ilişkinin tespiti: Aksaray örneği” isimli çalışmalarında; işletme sahibi yöneticilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik becerileri arasında yüksek düzeyde pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Girişimci kişiliğe sahip işletme sahibi yöneticilerin aynı zamanda girişimcilik becerilerine de sahip oldukları görülmüştür.

Son olarak Duygulu³⁷, “Algılanan kurumsal görünüm, proaktif kişilik özelliği ve iş kurma (girişimcilik) tutumu: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencileri üzerine bir inceleme” isimli araştırmasında şu sonuca ulaşmıştır: Bir girişimci özelliği olarak proaktif davranış, iş kurma tutumunu açıklamamaktadır.

Sonuç olarak literatür tarandığında, kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkileri irdeleyen ve bilimsel bulgulara ulaşan sözkonusu çalışmalara rastlanmıştır. Ancak kişiliği sosyotropi ve otonom kişilik özellikleri olarak sınıflandıran ve girişimcilik eğilimiyle ilişkisini araştıran bilimsel çalışmalar bulunamamıştır. Bu durumda sözkonusu çalışmanın literatüre önemli bir katkıda bulunabileceği düşünülmektedir.

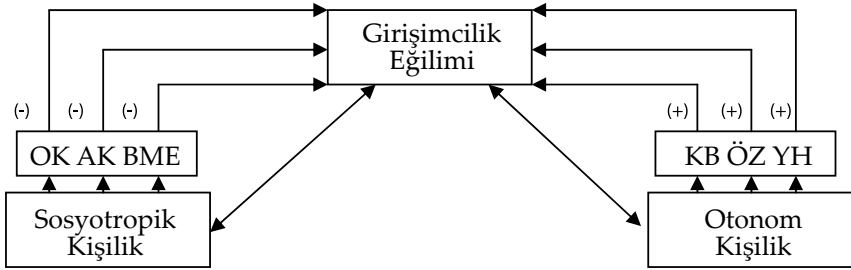
6. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırmanın modeli; girişimcilik eğilimi, sosyotropik kişilik ve onun alt boyutları olan onaylanmama kaygısı, ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme, otonom kişilik ve onun alt boyutları olarak kişisel başarı, özgürlük ve yalnızlıktan hoşlanma değişkenleri arasındaki ilişkileri göstermektedir. Bu model Şekil 1’de görülebilir.

36 Mehmet Halit Yıldırım, Yavuz Demirel ve Leyla İçerli, ‘İşletme Sahibi Yöneticilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Becerileri Arasındaki İlişkinin Tespiti: Aksaray Örneği’, Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi, Cilt. 3, Sayı. 2, 2011, s. 189-99.

37 Ethem Duygulu, ‘Algılanan Kurumsal Görünüm, Proaktif Kişilik Özelliği ve İş Kurma (Girişimcilik) Tutumu: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme’, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt. 10, Sayı. 2, 2008, s. 95-120.

Şekil 1: Girişimcilik Eğilimi ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişki

OK: Onaylanmama Kaygısı, AK: Ayrılık Kaygısı, BME: Başkalarını Memnun Etme, KB: Kişisel Başarı, ÖZ: Özgürlük, YH: Yalnızlıktan Hoşlanma

Şekil 1’de görüldüğü gibi, bu model girişimcilik eğilimi ile sosyotropik kişilik, onaylanmama kaygısı, ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme arasında bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Buna karşılık otonom kişilik, kişisel başarı, özgürlük, yalnızlıktan hoşlanma ve girişimcilik eğilimi arasında bir ilişki bulunmaktadır.

7. ARAŞTIRMANIN AMACI, YÖNTEMİ VE HİPOTEZLERİ

Bu bölümde öncelikle araştırmanın amacı ele alınmakta, daha sonra araştırmanın evreni ve örneklem kümesinin seçimi hakkında bilgi verilmekte, son olarak da araştırmanın kısıtları, varsayımları ve hipotezleri sunulmaktadır.

7.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi Öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri ile kişilik özellikleri arasında bir ilişkinin var olup olmadığını saptamak amacıyla yapılmıştır. Bu amaca yönelik olarak öğrencilerin girişimcilik eğilimleri sosyotropik ve otonom kişilik özellikleri açısından irdelenmiştir.

7.2. Araştırmanın Yöntemi ve Örneklem Kümesinin Seçimi

Araştırmada veri toplama aracı olarak yüzyüze anket yöntemi kullanılmıştır. Anket, Mart 2013’te Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerine uygulanmıştır. Üniversitenin güncel Web sitesinden alınan bilgiye göre, 2013 yılında Manas Üniversitesi’nde toplam olarak 4.026 öğrenci eğitim

görmektedir. Bu ana kütlede kolayda örneklem yöntemi ile seçilen 800 öğrenciye uygulanan anketten, analize uygun 581 tanesi değerlendirmeye alınmıştır. Çalışmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçmek amacıyla Johnson'un çalışmasında kullandığı "Girişimcilik Eğilimi Ölçeği"³⁸, kişilik özelliklerini saptamak için de Beck ve arkadaşlarının "Sosyotropi-Otonomi Ölçeği" kullanılmıştır³⁹. Ölçeğin Türkçe'ye çevrilmesi Savaşır ve Şahin tarafından gerçekleştirilmiştir⁴⁰. Anket formu üç bölümden 76 sorudan oluşmaktadır. Anket formunun birinci bölümündeki demografik sorular literatürden derlenerek oluşturulmuştur. Anketin bu bölümünde demografik özelliklerle ilgili 15 soru bulunmaktadır. İkinci bölümde öğrencilerin kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik 34 ifade yer almaktadır. Son olarak girişimcilik eğilimini araştıran üçüncü bölümde 42 ifade bulunmaktadır. Kişilik özelliklerini ölçmeye yönelik her bir madde "sizi ne kadar tanımlıyor" sorusuna karşılık "hiç tanımlamıyor"dan başlayıp, "çok iyi tanımlıyor"a kadar giden yanıt seçenekleri olan 5 aşamalı likert tipindedir. Buna karşılık girişimcilik eğilimini ölçmeye yönelik maddeler ise "hiç katılmıyorum"dan başlayıp, "tamamen katılıyorum"a kadar giden seçeneklerden oluşmaktadır. Olumsuz olan onaltı ifadenin veri girişi tersten yapılmıştır. Anket formu Kırgızca ve Türkçe olarak hazırlanmış öğrencilerin arzularına göre istedikleri anket verilmiştir. Toplanan veriler SPSS 16 programına yüklendikten sonra ölçeğin güvenilirliğini ölçebilmek amacıyla Cronbach's Alpha testi ve geçerliliğini analiz için faktör analizi yapılmıştır.

7.3. Araştırmanın Kısıtları

Araştırmanın en önemli kısıtları şunlardır:

1. Araştırmayla ilgili olarak toplanan verilerin, girişimcilik eğilimi ve sosyotropi-otonomi ölçeğiyle sınırlı olması,
2. Verilerin tek bir üniversiteden toplanmış olması,
3. Anket tekniğinin dışında diğer veri toplama yöntemlerinin kullanılmaması,
4. Araştırmanın sonuçlarının örneklem nitelikleri ile sınırlı olması,

38 Johanna E. Johnson, 'Why Some Leaders Can Build New Organizations: Leadership, Individual Differences, and Gender in Entrepreneurship', (Yayınlanmamış Doktora Tezi, The Pennsylvania State University, 2011).

39 Beck et al., a.g.e.

40 Işık Savaşır and Nesrin Hisli Şahin, Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler, (Türk Psikoloji Derneği Yayınları, 1997).

7.4. Araştırmanın Varsayımları

Araştırmanın varsayımları iki madde altında toplanmaktadır:

1. Araştırma için seçilen örneklemin evreni temsil ettiği,
2. Öğrencilerin anketteki soruları doğru anladıkları ve soruları samimi bir şekilde cevapladıkları.

7.5. Araştırmanın Hipotezleri

Girişimcilik eğilimi ile kişilik özellikleri arasında ilişkilerin var olup/olmadığını saptayabilmek amacıyla oluşturulan hipotezler şunlardır:

H1: Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır

H2: Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır

H3: Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır

H4: Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır

8. ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE ANALİZİ

Araştırma; demografik özelliklere ve güvenilirlik testine, geçerlilik analizi-ne ve hipotez testlerine ilişkin bulgular çerçevesinde irdelenmiştir.

8.1. Demografik Özelliklere ve Güvenilirlik Testine İlişkin Bulgular

Öğrencilerin demografik özellikleri; vatandaşı oldukları ülkeler, eğitim gördükleri fakülte/meslek yüksekokulu, kaçınıcı sınıfta oldukları ve cinsiyetleri açısından değerlendirilmiştir. Bu bağlamda araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin %86.2'si (501) Kırgız, %11'i (64) Türk, %7'si (4) Özbek, %7'si (4) Kazak, %7'si Rus (4) ve %5'i (3) de Çin vatandaşıdır. 279'u (%48) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan bu öğrencilerin %23.8'i (138) İletişim Fakültesi'nde, %9.6'sı(56) ise Meslek Yüksekokulu'nda, %9'u (52) Mühendislik Fakültesi'nde, %7.9'u (46) Edebiyat Fakültesi'nde ve son olarak %1.7'si (10) de Veterinerlik Fakültesi'nde

eğitim görmektedir. Altı farklı fakülte ve meslek yüksekokulunda öğrenim gören bu öğrencilerin %31.5'i (183) birinci sınıfta, %25.6'sı (149) ikinci sınıfta, %26.9'u (156) üçüncü sınıfta ve %15.8'i (92) de dördüncü sınıftadır. Son olarak cinsiyet açısından öğrencilerin %66.1'i (384) kız ve %33.2'si (193) de erkektir.

Girişimcilik eğilimi, sosyotropi, otonomi ve alt boyutlarıyla ilgili ortalamalar ve güvenilirlik analizlerine ilişkin bulgular Tablo 1'de görülebilir.

Tablo 1: Girişimcilik, Sosyotropi-Otonomi ve Alt Boyutlarına İlişkin Ortalamalar ve Güvenilirlik Analizi

Boyutlar	Art. Ort.	SS	Alpha (α)
Girişimcilik	3.8388	.38645	.830
Sosyotropi	3.2132	.70396	.750
Onaylanmama Kaygısı	2.8687	.82372	.743
Ayrılık Kaygısı	3.4028	.84869	.699
Başkalarını Memnun Etme	3.5318	.91164	.737
Otonomi	3.6580	.57677	.848
Kişisel Başarı	3.6613	.75829	.617
Özgürlük	3.9552	.68446	.638
Yalnızlıktan Hoşlanma	3.5677	1.10146	.670

Tablo 1'de görüldüğü gibi, girişimcilik, sosyotropi (onaylanmama kaygısı, ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme) ve otonomi (kişisel başarı, özgürlük ve yalnızlıktan hoşlanma) değişkenlerine ilişkin Cronbach's Alpha katsayıları, $.60 \leq \alpha < .90$ arasında olduğu için "oldukça güvenilir" olduğu söylenebilir⁴¹. Aynı zamanda bu sonuçlar, anket formunu oluşturan ifadelerin içsel tutarlılığının yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir.

8.2. Geçerlilik Analizi

Özgün adı "Sociotropy-Autonomy Scale" olan Sosyotropi-Otonomi Ölçeği (SOSOTÖ), insanlara bağımlı olma ve insanlardan özerk olma kişilik özelliklerini ölçmektedir⁴². Beck ve arkadaşları tarafından 1983 yılında

41 Abdullah Can, SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi, (Ankara: PE-GEM Yayınları, 2013), s. 343.

42 Beck et al, a.g.e.

sosyotropi ve otonomi kişilik özelliklerini ölçmek üzere geliştirilen ölçek, 1993 yılında Şahin ve arkadaşları tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, iki farklı kişilik özelliğini ölçmeye yönelik olarak hazırlanmış, altmış maddeden oluşan beşli Likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki maddelerin otuzu sosyotropi, otuzu otonomi alt ölçeğine aittir. Bir alt ölçekten alınabilecek en yüksek puan (otuz maddeden) 120'dir⁴³. Alt testlerden alınan yüksek puanlar yüksek düzeydeki sosyotropik ya da otonom kişilik özelliklerini göstermektedir. Sosyotropi için Cronbach Alfa katsayısı .89-.94, otonomi için .83-.95 arasındadır⁴⁴.

Sözkonusu maddelerle sosyotropi-otonomi ölçeğine ilişkin yapılan faktör analizi sonucunda (principal component factor analysis) maddelerin faktör yüklerinin .50'den yüksek olduğu saptanmıştır. Faktör analizi Varimax metoduna göre yapılmıştır. Kaiser-Meyer-Olkin ve Barlett testleri modelin uygunluğunu ve belirlenen faktörlerin gerçekten birbirinden bağımsız olup olmadıklarını test etmektedir. KMO değerinin .50 ile 1 arasında olması arzulanmaktadır (Ordun, 2002: 135). Sosyotropi alt ölçeğine ilişkin KMO değeri .879 ve Barlett Ki-Kare değeri 2466.899 ve anlamlılığı ise .000 olarak bulunmuştur. Otonomi alt ölçeğinde KMO değeri .779 ve Barlett Ki-Kare değeri 1446.269 olarak bulunmuş ve anlamlılık değeri ise .000 olarak saptanmıştır. Bu değerler, alt faktörlerin gerçekten birbirlerinden farklı konuları ölçmekte olduklarını göstermektedir.

Ölçeğin faktör analizi sonuçlarına göre, her iki boyut için üçer faktör bulunmuştur. Sosyotropi alt ölçeğinde; onaylanmama kaygısı (10 madde), ayrılık kaygısı (13 madde) ve başkalarını memnun etme (7 madde) faktörleri belirlenmiştir. Otonomi alt ölçeğinde ise; kişisel başarı (12 madde), özgürlük (12 madde) ve yalnızlıktan hoşlanma (6 madde) faktörleri bulunmuştur⁴⁵. Bu çalışmada ölçeğin Türkçeye uyarlanan versiyonu kullanılmıştır.

8.3. Hipotez Testlerine İlişkin Bulgular

Hipotezlerin testlerine ilişkin bulguların yer aldığı bu bölümde; aralarında ilişkinin sorgulandığı değişken dizileri normallik koşullarını sağlamadığı için bu değişken değerleri sıralama ölçeğinde işlenecek değişkenlere dönüştürülerek parametrik olmayan bir istatistik işlem olarak "spearman sıra farkları korelasyon katsayısı" ile hesaplanmıştır. Öğrencilerin GE ile

43 Savaşır ve Şahin, a.g.e.

44 Toru Sato, 'Sociotropy and Autonomy: The nature of vulnerability', The Journal of Psychology, Vol. 137, No. 5, 2003, s. 449.

45 Nurten Kaya vd., 'Hemşire Öğrencilerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi', C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, Sayı. 10, No. 3, 2006, s. 1-11.

sosyotropik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup/olmadığını gösteren korelasyon analizinin sonuçları Tablo 2’de görülebilir.

H1: Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 2: Öğrencilerin GE ile Sosyotropik Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon		Girişimcilik	Sosyotropi
Spearman’s rho	Girişimcilik	Correlation Coefficient	1.000
		Sig. (2-tailed)	.061
		N	581
	Sosyotropi	Correlation Coefficient	.061
		Sig. (2-tailed)	.142
		N	581

Tablo 2’de görüldüğü gibi, öğrencilerin sosyotropik kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon işlemi, sosyotropik kişilik özelliği ile girişimcilik eğilimi arasında anlamlı düzeyde bir ilişkinin olmadığını göstermektedir. Çünkü $r=.061$ ve $p>.05$ ’tir. Sonuç olarak ‘H1: Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır’ hipotezi reddedilmektedir.

Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişkinin var olup/ olmadığını gösteren korelasyon analizinin sonuçları Tablo 3’te görülebilir.

H2: Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 3: Öğrencilerin GE ile Otonom Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon		Girişimcilik	Otonomi
Spearman’s rho	Girişimcilik	Correlation Coefficient	1.000
		Sig. (2-tailed)	.366(**)
		N	581
	Otonomi	Correlation Coefficient	.366(**)
		Sig. (2-tailed)	.000
		N	581

** P<.001

Tablo 3'te görüldüğü gibi, öğrencilerin otonom kişilik özellikleri ile girişimcilik eğilimleri arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon işlemi, otonom kişilik özelliği ile girişimcilik eğilimi arasında pozitif yönlü orta düzeyli anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Çünkü $r=.366$ ve $p<.001$ ' tür. Sonuç olarak 'H2: Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özellikleri arasında anlamlı bir ilişki vardır' hipotezi kabul edilmektedir.

Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özelliklerinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizinin sonucu Tablo 4'de görülebilir.

H3: Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 4: Öğrencilerin GE ile Sosyotropik Kişilik Özelliklerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon			Girişimcilik	OK	AK	BME
Spearman's rho	Girişimcilik	Correlation Coefficient	1.000	-.018	.062	.146(**)
		Sig. (2-tailed)	.	.662	.134	.000
		N	581	581	581	581
	Onaylanmama Kaygısı	Correlation Coefficient	-.018	1.000	.485(**)	.532(**)
		Sig. (2-tailed)	.662	.	.000	.000
		N	581	581	581	581
	Ayrılık Kaygısı	Correlation Coefficient	.062	.485(**)	1.000	.507(**)
		Sig. (2-tailed)	.134	.000	.	.000
		N	581	581	581	581
	Başkalarını Memnun Etme	Correlation Coefficient	.146(**)	.532(**)	.507(**)	1.000
		Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	.
		N	581	581	581	581

** $P<.001$

Tablo 4'te görüldüğü gibi, öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon işlemi, GE ile sosyotropik kişilik özelliğinin alt boyutlarından sadece başkalarını memnun etme arasında pozitif yönlü, anlamlı fakat düşük düzeyde bir ilişkinin olduğunu göstermektedir. Çünkü $r=.146$ ve $p<.001$ ' tür. Sosyotropinin alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında, onaylanmama kaygısı ile ayrılık kaygısı arasında pozitif yönlü orta düzeyli bir ilişkiye ($r=.485$, $p<.001$) rastlanırken aynı şekilde onaylanmama kaygısı ile başkalarını memnun etme arasında da pozitif yönlü, orta düzeyli bir ilişki ($r=.532$, $p<.001$) bulunmuştur. Son olarak ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme boyut-

ları arasında pozitif yönlü orta düzeyli bir ilişki ($r=.507$, $p<.001$) görülmüştür. Sonuç olarak 'H3: Öğrencilerin GE ile sosyotropik kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır' hipotezi sadece başkalarını memnun etme açısından kabul edilmekte, diğer boyutlar için reddedilmektedir.

Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özelliklerinin alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren korelasyon analizinin sonucu Tablo 5'te görülebilir.

H4: Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 5: Öğrencilerin GE ile Otonom Kişilik Özelliklerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon		Girişimcilik	KB	ÖZ	YH	
Spearman's rho	Girişimcilik	Correlation Coefficient	1.000	.333(**)	.292(**)	.250(**)
		Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000
		N	581	581	581	581
	Kişisel Başarı	Correlation Coefficient	.333(**)	1.000	.382(**)	.166(**)
		Sig. (2-tailed)	.000		.000	.000
		N	581	581	581	581
	Özgürlük	Correlation Coefficient	.292(**)	.382(**)	1.000	.265(**)
		Sig. (2-tailed)	.000	.000		.000
		N	581	581	581	581
	Yalnızlıktan Hoşlanma	Correlation Coefficient	.250(**)	.166(**)	.265(**)	1.000
		Sig. (2-tailed)	.000	.000	.000	
		N	581	581	581	581

** $P<.001$

Tablo 5'te görüldüğü gibi, öğrencilerin GE ile otonom kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında bir ilişkinin olup olmadığını ortaya koyabilmek amacıyla yapılan Spearman Sıra Farkları Korelasyon işlemi, GE ile otonom kişilik özelliğinin alt boyutlarından kişisel başarı arasında pozitif yönlü orta düzeyli bir ilişkiye rastlanmıştır ($r=.333$, $p<.001$). GE ile özgürlük arasında ise pozitif yönlü düşük düzeyli bir ilişki görülmüştür ($r=.292$, $p<.001$). Son olarak GE ve yalnızlıktan hoşlanma arasında ($r=.250$, $p<.001$) da pozitif yönlü düşük düzeyli bir ilişkinin olduğu bulunmuştur. Otonom kişilik özelliğinin alt boyutları arasındaki ilişkiye bakıldığında, kişisel başarı ile özgürlük arasında pozitif yönlü orta düzeyli bir ilişkiye ($r=.382$, $p<.001$) rastlanırken, kişisel başarı ile yalnızlıktan hoşlanma arasında da

pozitif yönlü düşük düzeyli bir ilişki ($r=.166$, $p<.001$) görülmüştür. Son olarak özgürlük ve yalnızlıktan hoşlanma arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki ($r=.265$, $p<.001$) bulunmuştur. Sonuç olarak 'H4: Öğrencilerin GE ile otonom kişilik özelliklerinin alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki vardır' hipotezi tam olarak kabul edilmektedir.

9. TARTIŞMA VE SONUÇ

Girişimcilik, gelişmiş ülkelerin kalkınmasında, gelişmemiş olan ülkelerin gelişmesinde ve geçiş ekonomisinde olan ülkelerin de yoksulluk, enflasyon, işsizlik, sanayileşememe ve aşırı borç yükü gibi sorunlarının çözümünde önemli bir role sahiptir. Çünkü bir ülkedeki girişimci sayısı arttığında ve girişimcilik yaygınlaştığında, ulusal üretim gerçekleşmekte, istihdam artmakta, piyasaya canlanmakta ve yaşanan sorunlar çözümlenmektedir.

Bugün gelişmiş olan birçok ülkede üniversite öğrencilerine eğitime hazır girişimciler olarak bakılmakta ve eğitilmiş gençlerin girişimcilik açısından pek çok üstünlüğe sahip oldukları vurgulanmaktadır. İşte bu sebepten dolayı potansiyel girişimci olarak değerlendirildiğinde, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerinin kişilik özellikleri açısından araştırılması amaçlanmıştır. Bu şekilde kendi kendini istihdam etmek isteyen ve yaratıcı düşünceler ile yeni iş fırsatları yaratmayı arzulayan öğrencilerin kişilik özellikleri ortaya çıkarılarak üniversitelerin bu gençlere verecekleri girişimcilik eğitimiyle onları ekonomiye kazandırabilecekleri düşünülmüştür. Araştırmada öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini ölçebilmek amacıyla Johnson'un "Girişimcilik Eğilimi Ölçeği"⁴⁶ ve Beck ve arkadaşlarının "Sosyotropik-Otonom Kişilik Ölçeği"⁴⁷ kullanılmıştır. Sosyotropik kişilik özelliği; onaylanmama kaygısı, ayrılık kaygısı ve başkalarını memnun etme alt boyutları altında, otonom kişilik özelliği ise kişisel başarı, özgürlük ve yalnızlıktan hoşlanma alt boyutları bağlamında değerlendirilmiştir. Değerlendirilebilir nitelikte bulunan toplam 581 anket SPSS'e yüklenmiştir. Girişimcilik eğilimi, kişilik özellikleri ve alt boyutları arasındaki ilişkileri irdeleyebilmek amacıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon işlemi yapılmıştır.

Bu işlemler sonucunda ulaşılan bulgulara göre, sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki çıkmamıştır. Çünkü sosyotropik özelliği yüksek olan kişiler başkaları

46 Johnson, a.g.e.

47 Beck et al, a.g.e.

tarafından kullanılmaya yatkındırlar ve fazla inatçı değillerdir. Ortak faaliyetlere girişmeyi, sevmeyi ve seilmeyi isterler. İnsanlarla olan ilişkilerinin düzgün işlenmesine önem verirler ve onlar tarafından kabul görmek önemlidir⁴⁸. Kişilerarası ilişkilerde algılanan kayıp veya reddedilme, sosyotropik kişileri depresyona sürükleyebilir⁴⁹. Bu kişilerin, olumlu kendilik imgelerini sürdürebilmeleri, kendileri için önemli olan kişiler tarafından onaylanmalarına, seilmelerine, sayılmalarına ve önemsenmelerine bağlıdır⁵⁰. Sonuç olarak bütün bu özellikler, sosyotropik kişileri birilerine bağımlı kılmaktadır. Buna karşılık bağımsızlık, girişimcinin en önemli özelliğidir⁵¹.

Sosyotropik kişilik özellikleriyle öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında anlamlı bir ilişki çıkmayınca, GE ile sosyotropik kişiliğin alt boyutları arasında bir ilişkinin olup olmadığı merak konusu olmuştur. Bu bağlamda GE ile başkalarını memnun etme hariç sosyotropik kişiliğin diğer tüm alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. GE ile başlarını memnun etme arasındaki ilişkinin de oldukça düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. GE ile onaylanma kaygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olmaması, beklenen bir bulgudur. Çünkü sosyotropik kişilerin sürekli olarak birilerinin onayını almaları, onları dış çevredeki insanlara bağımlı kılmaktadır. Bir başka ifadeyle verdikleri kararları, karşılaştıkları olayları ve sonuçları başkaları etkileyebilmektedirler. Buna karşılık kendileri dış çevreyi etkilemede veya değiştirmede yetersiz kalmaktadırlar. Bu durumda sosyotropik kişiler, bu boyut açısından değerlendirildiğinde, yüksek bir dışsal kontrol odağına sahip oldukları söylenebilir. Oysa yapılan araştırmalar, girişimcilik eğilimi yüksek olan kişilerin iç kontrol odağı inancına⁵² sahip olduklarını göstermiştir. Bu doğrultuda Chattopadhyay ve Ghosh yaptıkları çalışmada girişimcilik eğilimi ile kontrol odağı arasında benzer bir ilişkiyi ortaya çıkarmıştır⁵³. Buna göre, iç kontrol odaklı kişilerin girişimcilik süreçlerinde daha başarılı oldukları; dış kontrol odaklıların ise bu başarıyı yakalayamadıkları belirlenmiştir. Aynı biçimde Chelariu ve arkadaşları ise öğrenciler üzerine yaptıkları bir

48 Serinkan ve Barutçu, a.g.m., s. 317-39.

49 Serinkan ve Barutçu, a.g.m., s. 317-39.

50 Toru Sato and Doug McCann, 'Sociotropy-Autonomy and Interpersonal Problems', Depression and Anxiety, Vol. 24, 2007, s.153-62.

51 George G. Brenkert, 'Innovation, Rule Breaking and Ethics of Entrepreneurship', Journal of Business Venturing, Vol. 24, 2009, s. 448-64.

52 David R. Strauser, K. Ketz and J. Keim, 'The Relationship Between Self-Efficacy, Locus of Control and Work Personality', Journal of Rehabilitation, Vol. 68, 2002, s. 20-26.

53 Rachana Chattopadhyay and Anjali Ghosh, 'Predicting Entrepreneurial Success: A Socio-Psychological Study', The Journal of Entrepreneurship, Vol. 11, No. 1, 2002, s. 21-31.

araştırmada, iç kontrol odağı inancının girişimcilik eğiliminin artmasında önemli bir açıklayıcı olduğunu ortaya çıkarmışlardır⁵⁴. Ayrıca başkalarının onayını alan sosyotropik kişilerin öz yeterliliklerinin düşük olduğu söylenebilir. Oysa öz yeterlilik oldukça önemli bir girişimsel eğilimdir⁵⁵. Son olarak GE ile sosyotropik kişilik özelliğinin bir alt boyutu olarak ayrılık kaygısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Sosyotropik kişilerin ayrılık kaygısı yaşamaları belirsizliğe karşı toleranslarının düşük olması ile ilgili olabilir. Çünkü girişimcilerin belirsizliğe karşı toleransları yüksektir. Dolayısıyla henüz gerçekleşmemiş olan veya belirsiz olan bir durum karşısında kaygı duymazlar⁵⁶.

Otonom kişilik özellikleriyle öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Otonom özellik gösteren bireyler başkaları tarafından kontrol edilmek istemeyen, bağımsızlığa, başarıya ve çevre üzerindeki etkinliğine büyük önem veren kişilerdir. Bu anlamda girişimcilik özelliğini taşıyan kişilerin otonom kişilik özelliklerinin üstün olması beklenebilir⁵⁷. Otonomi GE'nin en önemli özelliklerinden biridir. Çünkü otonomi, insanın özgür düşünüp karar verebilmesini, verdiği kararını eyleme geçirmesini, bağımsız hareket edebilmesini sağlar⁵⁸. Otonom kişilik özelliği yüksek olan bireyler, kendi faaliyetlerini yönlendirmekten, hedeflerine ulaşmaktan, çevrelerinde olup bitenleri kontrol etmekten ve başarılı olmaktan mutlu olurlar⁵⁹. Otonom kişilik özelliğinin alt boyutları ile öğrencilerin girişimcilik eğilimleri arasında da anlamlı ilişkiler çıkmıştır. Çünkü kişisel başarı, özgürlük ve yalnızlıktan hoşlanma girişimcilik sürecinde gereksinim duyulan eğilimlerdir. McClelland başarı ihtiyacının girişimcilik eğilimini etkileyen bir faktör olduğunu ileri sürmektedir⁶⁰. Başarı ihtiyacı güdüsü yüksek olan kişilerin başarmak için daha istekli olmaları, onların girişimcilik eğilimlerinin daha yüksek olmasına neden olmaktadır⁶¹. Dolayısıyla yüksek başarıma ihtiyacı bireyleri bir girişimsel

54 Chelariu et al., a.g.m., s. 405-15.

55 Keith M. Hmieleski and Andrew C. Corbett, 'The Contrasting Interaction Effects of Improvisational Behavior with Entrepreneurial Self-Efficacy on New Venture Performance and Entrepreneur Work Satisfaction', Journal of Business Venturing, Vol. 23, July 2008, s. 482-96.

56 Chen and Chun-Hui Hsu, a.g.e., s. 445-66.

57 Serinkan ve Barutçu, a.g.m., s. 317-39.

58 George G. Brenkert, 'Innovation, Rule Breaking and Ethics of Entrepreneurship', Journal of Business Venturing, Vol. 24, 2009, s. 448-64.

59 Kaya vd., a.g.m., s. 1-11.

60 Ömer Faruk İşcan ve Erdoğan Kaygın, 'Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma', Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı. 15, No. 2, 2011, s. 443-62.

61 Semra Arkan ve Arman Nurmakhmatuly, 'Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik

faaliyette bulunmaya sevk etmekte ve bu faaliyetin sonucunun başarılı bir şekilde son bulması için çaba harcamaktadır⁶². Özgürlük ile GE arasındaki ilişki değerlendirildiğinde, girişimci yapacağı işleri kendi yöntemiyle yapma ihtiyacında olan bir kişiliğe sahiptir ve bir başkası için çalışmak ona zor gelmektedir.

Otonom kişilik özelliklerinin alt boyutlarının kendi aralarında da anlamlı ilişkilerin olduğu görülmüştür. Özgür olma isteğinin kişisel başarıyı getirmesi, kişisel başarıya ulaşabilmenin yalnızlığı gerektirmesi ve son olarak yalnızlıktan hoşlanmanın da özgürlükle sonuçlanması, zaten girişimcilik sürecinde var olan ve girişimciyi başarıya götürebilen hususlardır. Hatta Hofstede⁶³, yapmış olduğu araştırmalarda bireyci özelliklere sahip olan toplumlarda, girişimcilik sürecinin daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu bulgular doğrultusunda yapılabilecek öneriler şunlardır:

1. Otonom kişilik özelliğine sahip olan öğrencilerin var olan girişimcilik ruhu ve eğilimi açığa çıkarılarak girişimci olma yönünde harekete geçirilmesinin uygun olduğu değerlendirilmektedir,

2. Girişimcilik eğitiminin yaygınlaştırılması ve özellikle İİBF gibi doğrudan girişimci adayları yetiştiren fakültelerde girişimcilik dersinin konulması veya bu isim altında bir ders varsa, içeriğinin araştırılarak uygulamaya yönelik olarak değiştirilmesi gerekmektedir,

3. Sanayi üniversite işbirliği sağlanarak, otonom kişilik niteliklerine sahip olan öğrenciler girişimci olarak iş yaşamına yönlendirilebilir.

Kültürlerarası Araştırma', Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı. 10, No. 18, 2007, s. 62-86.

62 Poon et al., a.g.m., s. 61-82.

63 Geert Hofstede, 'Attitudes, Values and Organizational Cultures: Disentangling The Concepts', Organization Studies, Vol. 19, s. 477-92.

REFERANSLAR

- Anıkan, Semra ve Arman Nurmakhamatuly, (2007). 'Kültürün Girişimciliğe Etkisi: Kazakistan ve Türkiye Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Kültürlerarası Araştırma', *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı. 10, No. 18, ss. 62-86.
- Anıkan, Semra, (2002). *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Beck, Aaron T., Epstein, N., Harrison, R. P., and Emery, G. (1983). *Development of The Sociotropy-Autonomy Scale: A Measure of Personality Factors in Psychopathology*, Unpublished Manuscript, Philadelphia: University of Pennsylvania.
- Blatt, Sidney J., and David C. Zuroff, (1992). 'Interpersonal Relatedness and Self-Definition: Two Prototypes for Depression', *Clinical Psychology Review*, Vol. 12, No. 5, ss. 527-62.
- Bozkurt, Rüştü, (2000). 'Girişimci ve Rol Bilinci', *İş Fikirleri Dergisi*, S. 12, ss. 12.
- Brenkert, George G. (2009). 'Innovation, Rule Breaking and Ethics of Entrepreneurship', *Journal of Business Venturing*, Vol. 24, ss. 448-64.
- Can, Abdullah, (2013). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*, PE-GEM Yayınları: Ankara.
- Cappeliez, Philippe, (1993). 'The Relationship Between Beck's Concepts of Sociotropy and Autonomy and The NEO-Personality Inventory', *British Journal of Clinical Psychology*, Vol. 32, ss. 78-80.
- Chattopadhyay, Rachana, and Anjali Ghosh, (2002). 'Predicting Entrepreneurial Success: A Socio-Psychological Study', *The Journal of Entrepreneurship*, Vol. 11, No. 1, ss. 21-31.
- Chelariu, Cristian, Thomas G. Brashear, Talai Osmonbekov and Adriana Zait, (2008). 'Entrepreneurial Propensity in A Transition Economy: Exploring Micro-Level and Meso-Level Cultural Antecedents', *Journal of Business & Industrial Marketing*, Vol. 23 No. 6, ss. 405-15.
- Chen, Hsiang Ling and Chun-Hui Hsu, (2013). 'Entrepreneurial Orientation and Firm Performance in Non-Profit Service Organizations: Contingent Effect of Market Orientation', *The Service Industries Journal*, Vol. 33, No. 5, ss. 445-66.
- Coyne, James C., Richard Thompson and Valerie Whiffen, (2004). 'Is The Promissory Note of Personality As Vulnerability to Depression in Default? Reply to Zuroff, Mongrain, and Santor', *Psychological Bulletin*, Vol. 130, No. 3, ss. 512-17.
- Çetinoğlu, Tansel ve Recep Büber, (2012). 'Ostim Organize Sanayi Bölgesinde Girişimcilik Açısından Kültür ve Girişimcilik Özelliklerinin Analizine Yönelik Bir Alan Araştırması', *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 33, ss. 103-210.
- Duygulu, Ethem, (2008). 'Algılanan Kurumsal Görünüm, Proaktif Kişilik Özelliği ve İş Kurma (Girişimcilik) Tutumu: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğrencileri Üzerine Bir İnceleme', *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 10, S. 2, ss. 95-120.

- Ercan, Salih ve İsmail Gökdeniz, (2009). 'Girişimciliğin Gelişim Süreci ve Girişimcilik Açısından Kazakistan', *Bilgi*, S. 49, ss. 59-82.
- Ewen, Robert B., (1998). *Personality: A Topical Approach-Theories, Research, Major Controversies and Emerging Findings*, Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Gary A. Knight, (1997). 'Cross-Cultural Reliability and Validity of a Scale to Measure Firm Entrepreneurial Orientation', *Journal of Business Venturing*, Vol. 12, ss. 213-25.
- George G. Brenkert, (2009). 'Innovation, Rule Breaking and Ethics of Entrepreneurship', *Journal of Business Venturing*, Vol. 24, ss. 448-64.
- Hmieleski, Keith M., and Andrew C. Corbett, (2008). 'The Contrasting Interaction Effects of Improvisational Behavior with Entrepreneurial Self-Efficacy on New Venture Performance and Entrepreneur Work Satisfaction', *Journal of Business Venturing*, Vol. 23, ss. 482-96.
- Hofstede, Geert, 'Attitudes, Values and Organizational Cultures: Disentangling The Concepts', *Organization Studies*, Vol. 19, ss. 477-92.
- İşcan, Ömer Faruk ve Erdoğan Kaygın, (2011). 'Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma', *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Sayı. 15, No. 2, ss. 443-62.
- Jody L. Newman, Elizabeth A. Gray, Dale R. Fuqua and Namok Choi, (2009). 'Sociotropy, Autonomy, and Masculinity/Femininity: Implications for Vulnerability to Depression', *Psychological Reports*, Vol. 104, s. 549-57.
- Johnson, Johanna E., (2011). 'Why Some Leaders Can Build New Organizations: Leadership, Individual Differences, and Gender in Entrepreneurship', Yayınlanmamış Doktora Tezi, The Pennsylvania State University.
- Kaya, Nurten, Türkinaz Aştı, Rengin Acaroğlu, Hatice Kaya ve Merdiye Şendir, (2006). 'Hemşire Öğrencilerin Sosyotropik-Otonomik Kişilik Özellikleri ve İlişkili Faktörlerin İncelenmesi', *C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, S. 10, N. 3, ss. 1-11
- Knight, Gary A., (1997). 'Cross-Cultural Reliability and Validity of A Scale to Measure Firm Entrepreneurial Orientation', *Journal of Business Venturing*, Vol. 12, No. 3, ss. 213-25.
- Korkmaz, Sezer, (2000). 'Girişimcilik ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma', *Hacettepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, S. 18, N. 1, ss. 163-69.
- Kraus, Sascha, (2013). 'The Role of Entrepreneurial Orientation in Service Firms: Empirical Evidence from Austria', *The Service Industries Journal*, Vol. 33, No. 5, ss. 427-44.
- McCrae, Robert R., and Paul T. Costa, (1990). *Personality in Adulthood*, New York: The Guildford Press.
- Moore, Richard G., and Ivy Marie Blackburn, (1994). 'The Relationship of Sociotropy and Autonomy to Symptoms, Cognition and Personality in Depressed Patients', *Journal of Affective Disorders*, Vol. 32, ss. 239-45.
- Müftüoğlu, Tamer, (1997). *Girişimcilik*, Anadolu Üniversitesi Web-Ofset Tesisleri: Eskişehir.

- Okay, Şenol ve Mehmet Karahan, (2010). 'Küçük Ölçekli İşletmelerin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Alan Araştırması: Denizli İli Örneği', *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, S. 14, ss. 291-304.
- Otacıoğlu, Gürşen, 'Müzik Öğretmenlerinin Sosyotropik ve Otonom Kişilik Özellikleri İle Depresyon Düzeyleri Üzerine İlişkisel Bir Araştırma', *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 9, S. 1, ss. 35-50.
- Ören, Kenan ve Mehmet Biçkes, (2011). 'Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Potansiyeli Üzerindeki Etkileri (Nevşehir'deki Yüksek Öğrenim Öğrencileri Üzerinde Yapılan Bir Araştırma)', *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, C.16, S.3, ss.67-86.
- Paul, and Shirley Reynolds, (1990). 'The Relationship Between Eysenck Personality Questionnaire and Beck's Concepts of Sociotropy and Autonomy', *British Journal of Clinical Psychology*, Vol. 29, No. 3, ss. 319-25.
- Poon, June M.L., Raja Azimah Ainuddin, and Sa'odah Haji Junit, (2006). 'Effects of Self-Concept Traits and Entrepreneurial Orientation on Firm Performance', *International Small Business Journal*, Vol. 24, No. 1, ss. 61-82.
- Rauch, Andreas and Michael Frese, (2007). 'Let's Put The Person Back into Entrepreneurship Research: A Meta-Analysis on The Relationship Between Business Owners' Personality Traits, Business Creation, and Success', *European Journal of Work and Organizational Psychology*, Vol. 16, No. 4, ss. 353-85.
- Robins, Clive J. Paul Block and Eric D. Peselow, (1989). 'Relations of Sociotropic and Autonomous Personality Characteristics to Specific Symptoms in Depressed Patients', *Journal of Abnormal Psychology*, Vol. 98, No. 1, ss. 86-8.
- Sato, Toru, (2003). 'Sociotropy and Autonomy: The nature of vulnerability', *The Journal of -Psychology*, Vol. 137, No. 5, ss. 447-66.
- Sato, Toru and Doug McCann, (2007). 'Sociotropy-Autonomy and Interpersonal Problems', *Depression and Anxiety*, Vol. 24, ss.153-62.
- Savaşır, Işık and Nesrin Hisli Şahin, (1997). *Bilişsel Davranışçı Terapilerde Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler*, Türk Psikoloji Derneği Yayınları.
- Serinkan, Celalettin ve Esin Barutçu, (2006). 'Pamukkale Üniversitesini IIBF Öğrencilerinin Kariyer Planları ve Sosyotropik-Otonomi Kişilik Özelliklerine İlişkin Bir Araştırma', *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, C. 8, S. 2, ss. 317-39.
- Strauser, David. R., K. Ketz, ve J. Keim, (2002). 'The Relationship Between Self-Efficacy, Locus of Control and Work Personality', *Journal of Rehabilitation*, V. 68, ss. 20-26.
- TDK, <http://tdkterim.gov.tr/bts/?kategori=verilst&kelime=e%F0ilim&ayn=tam>, (Erişim Tarihi: 01 Mayıs 2013).
- Todorovic, Zelimir William, Rod B. McNaughton and Paul Guild, (2011). 'ENTRE-U: An Entrepreneurial Orientation Scale For Universities', *Technovation*, Vol. 31, ss. 128-37.
- Yıldırım, Mehmet Halit, Yavuz Demirel, Leyla İçerli, (2011). 'İşletme Sahibi Yöneticilerin Girişimci Kişilik Özellikleri İle Girişimcilik Becerileri Arasındaki İlişkinin Tespiti: Aksaray Örneği', *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, C. 3, S. 2, ss. 189-99.

- Yılmaz, Ercan ve Ali Murat Sünbül, (2009). 'Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi', *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, No. 21, ss. 195-203.
- Zhao, Hao and Scott E. Seibert, (2006). 'The Big Five Personality Dimensions and Entrepreneurial Status: A Meta-Analytical Review', *Journal of Applied Psychology*, Vol. 91, No. 2, ss. 259-71.